

Statue af Christian den 9. i Charlotte Amalie på St. Thomas

Foto: Lasse Chamara Quist Madsen

Skal Danmark give en undskyldning?

Opgaverne i **Skal Danmark give en undskyldning?** handler om historisk bevidsthed og funktionen af historien i fortid og nutid. Opgaverne har en stigende sværhedsgrad. Den første kan løses ved at se de film, der nævnes i opgaven. Nummer to kræver at man - udover at se de anbefalede film - læser tekster der kan findes på netsitet **Øerne vi solgte** eller steder, der linkes til fra netsitet. Den sidste opgave kræver at man udover at orientere sig på netsitet også finder materiale andre steder. Opgaverne retter sig mod historie i 7. – 9. klasse og afløser følgende fællesmål:

Historisk bevidsthed

Eleverne skal fortsat udvikle deres historiske bevidsthed. Undervisningen skal vedvarende lægge op til, at eleverne styrker deres indsigt i, at mennesker selv, deres livsvilkår og samfund er formet af historiske udviklingsprocesser. Eleverne skal i stigende grad kunne identificere faktorer, der har betydning for udformning og omformning af historiske bevidstheder i forskellige samfund til forskellige tider.

Fase 1

Færdighedsmål	Vidensmål
Eleven kan redegøre for brug af fortiden i argumentation og handling.	Eleven har viden om funktion af historie i fortid og nutid.

Fase 2

Færdighedsmål	Vidensmål
Eleven kan diskutere egen og andres historiske bevidsthed.	Eleven har viden om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed.

I 2017, som er 100-året for salget af de tidligere Dansk Vestindiske øer til USA, har der været mange diskussioner om, hvorvidt Danmark bør give en undskyldning og en erstatning til de slavegjortes efterkommere. Se følgende film, hvor det bliver debatteret:

[Film: Universitet](#)

I skolerne og på Jomfruøernes Universitet lærer de unge om USA's historie og kun sporadisk om Øernes egen historie og udvikling. Mange af de unge på universitetet på St. Croix ville ønske de vidste mere om fortiden og forholdet til Danmark. De ville også gerne have at Danmark anerkendte sin fortid som slavehandelsnation.

[Film: Slægtsforskning på Whim](#)

Whim er en tidligere plantage på St. Croix der i dag fungerer som en slags nationalt arkiv og museum for de tidligere Dansk Vestindiske Øer. Forskere og personer med viden om historie og slægtsforskning fortæller om deres fund i de gamle danske arkiver og om den fortid, der er så vigtig for de slavegjortes efterkommere.

Film: Doc Petersen

Doc Petersen bor på St. Croix, han er radiovært, musiker og tidligere dyrlæge. Doc Petersen har besøgt Danmark adskillige gange, og han fortæller her om, hvordan livet er på US Virgin Islands med turismen som økonomisk grundlag og om arbejdsløshed og kriminalitet, der har et alt for stort omfang, men også om perspektiver for en caribisk fremtid – med eller uden USA.

Film: Den Transatlantiske Slavehandel

Studenter fra St. Croix Educational Complex har produceret en udstilling, som fortæller indgående om forholdene for de slavegjorte fra tilfangetagelse i Afrika, om søtransporten over Atlanten, om slaveauktionerne på de Dansk Vestindiske øer og om det nedslidende arbejde i plantagerne.

I fire hjørner

For at overveje jeres egne holdninger til hvorvidt Danmark skal give en undskyldning og en erstatning til de slavegjortes efterkommere skal I først gennemføre den øvelse, der kaldes **I fire hjørner**.

Forberedelse:

Hæng en planche med en holdning i hvert af lokalets 4 hjørner. Så der er fire forskellige holdninger i rummet. I løbet af øvelsen skal eleverne begynde at placere sig i det hjørne, der repræsenterer den holdning de umiddelbart finder rigtigst.

Holdningerne kan være:

1. Danmark skal give de slavegjortes efterkommere en undskyldning og en erstatning
2. Danmark skal give de slavegjortes efterkommere en undskyldning, men ikke en erstatning. I stedet skal vi øge samarbejdet f.eks. om uddannelse.
3. Det der er sket hører fortiden til, og vi der lever i dag har ikke ansvar for det, så vi skal ikke give undskyldning eller erstatning.
4. Danmark skal ikke give en undskyldning, men i stedet samarbejde om øernes udvikling.

Øvelsen begynder:

Alle i klassen står op samlet. Stil nu det overordnede spørgsmål ud i klassen:

Hvordan skal vi forholde os til Danmarks ansvar for det der skete i det tidligere Dansk Vestindien set i lyset af de film vi har set?

Eleverne skal nu placere sig i det hjørne, der repræsenterer den holdning, som de umiddelbart selv finder er rigtigst. Det skaber fire grupper, og i grupperne taler de sammen om, hvorfor de har valgt at stå netop der.

Derefter diskuterer grupperne på tværs af holdningerne med hinanden og argumenterer for, hvorfor de står, hvor de står.

Det er tilladt at skifte hjørne undervejs, hvis man bliver overbevist om et andet synspunkt. Lad eleverne fortælle, hvorfor de har flyttet sig. På denne måde kan de lytte og se en sag fra mange forskellige vinkler, før de tager stilling.

Velstand på en sort baggrund

I Danmark blev der opbygget en stor velstand som følge af trekantshandlen. På netsitet står der: Danmark-Norge og især København blomstrer under sukkerøkonomien. Importen af melasse fra Vestindien, raffineringen til sukker på raffinaderier i København og reeksport af raffineret sukker udgør i perioder i 1700-tallet mere end 50% af hovedstadens eksport. Det Vestindisk-guineiske Kompagni har eneret på handlen med sukker, og pengene strømmer ind til de købmand og familier, der har investeret i Vestindien.

Her er to sæt billeder. Klassen skal nu dele sig i grupper som hver vælger, om de vil arbejde med billederne fra Danmark eller billederne fra Jomfruøerne. Hver gruppe overvejer spørgsmålene og forbereder sammen et oplæg til klassen om deres overvejelser.

Vestindisk Pakhus

Salys rytterstatue og Moltkes Palæ

Moltkes Palæ, der er en del af Amalienborg og Salys rytterstatue, som står på Amalienborg Slotsplads er ligesom mange andre bygninger i Danmark fra den tid, betalt med penge, som er tjent i Vestindien og baseret på slavegjortes arbejdskraft.

Mange i Danmark ser ofte disse billeder uden at tænke over, at bygningerne og statuen er betalt af slavegjortes arbejdskraft. Ville man opfatte bygningen og statuen anderledes, hvis man vidste det? Skylder Danmark befolkningen i Dansk Vestindien noget på baggrund af den velstand trekantshandlen skabte i Danmark?

Historiske bygninger i Christiansted på St. Croix
Foto: Sigurd Tao Lyngse

Det danske fort i Charlotte Amalie på St. Thomas
Foto: Sigurd Tao Lyngse

Herover er to billeder af bygninger på Jomfruøerne, som er bygget i den tid, hvor Danmark ejede øerne og benyttede sig af slavegjort arbejdskraft. Hvordan er det at se de danske bygninger og mindesmærker på Jomfruøerne hver dag og vide, at de er betalt af ens slavegjorte forfædre? Se evt. også filmen *La Vaughn Belle*, hvor hun et stykke inde i filmen fortæller om de historiske bygninger.

Foto: Sigurd Tao Lyngse

Film: *La Vaughn Belle*

La Vaughn Belle bor på St. Croix. Hun er kunstner med fokus på slavetidens indflydelse på nutidens mennesker, samfund og landskab på de nuværende Jomfruøer. *La Vaughn* arbejder især med relationen til Danmark, som hun har besøgt flere gange både som debattør og med udstillinger.

Når grupperne har fremlagt deres overvejelser for klassen, skal I sammen tale om, hvordan man kunne forestille sig fremtid med mere mellemfolkelig dialog mellem Danmark og Jomfruøerne – som mange fra de tidligere danske vestindiske øer ønsker det?

Skal Danmark sige undskyld?

Følgende artikel fra Politiken den 9. marts 2017 er et interview med *La Vaughn Belle*, som også er med i den film her på netsitet, som også hedder *La Vaughn Belle*. Artiklen har overskriften: Kunstner fra St. Croix til danskerne: Jeg mener faktisk, alle burde sige undskyld:

<http://politiken.dk/kultur/art5863591/Jeg-mener-faktisk-alle-burde-sige-undskyld>

Læs også følgende artikel fra Berlingske Tidende 25. marts 2017, der diskuterer argumenter for og mod en undskyldning: Hvis Danmark undskylder for slaveriet, kan det ødelægge vores selvbillede
<https://www.b.dk/nationalt/hvis-danmark-undskylder-for-slaveriet-kan-det-oedelaege-vores-selvbillede>

Derefter skal du skrive et essay, hvor du besvarer følgende spørgsmål og argumenterer for dine svar:

Bør Danmark give en undskyldning for landets rolle i slavehandlen og slaveriet?

- Hvis ja: hvem skal den gives til og hvorfor? Skal der også gives erstatning og til hvem?
- Hvis nej: hvorfor?

Var det rimeligt, at Danmark solgte øerne til USA, som på det tidspunkt var en af verdens mest racistiske nationer, uden at spørge befolkningen på øerne?

Bør Danmark give en undskyldning for salget?

Et længere forløb med fælles fremlæggelse

Hvis man vil arbejde med et længere forløb om Danmark og Jomfruøerne, kan man lade hele klassen arbejde med øvelsen **I fire hjørner**. Derefter kan klassen enkeltvis eller i grupper arbejde med opgaverne **Velstand på en sort baggrund** og **Skal Danmark sige undskyld?**

Når man er færdig med at arbejde med de forskellige opgaver, kan man lave en fælles fremlæggelse i klassen og her blandt andet tale om, hvorvidt arbejdet med opgaverne har ført til en ændret holdning til spørgsmålet om undskyldning og erstatning, eller om man stadig tænker det samme som efter øvelsen **I fire hjørner**.